

Andrei Colțea

De ce suveranismul?

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a copertei: Sînziana Flonta

Redactare: Lucian Pricop

COLȚEA, ANDREI

De ce suveranismul? / Andrei Colțea - București :
Cartex, 2026

ISBN 978-630-6777-09-9

371.12

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Prefață	7
Capitolul 1 – De ce ne e frică de întuneric	15
1.1 Amețeala libertății	15
1.2 Cu sau fără sens?	24
1.3 Boala societății moderne	30
1.4 Ne adaptăm la orice	36
1.5 Capitalismul social	44
1.6 Contextul cultural românesc	49
Capitolul 2 – Suveranismul ca religie seculară ...	53
2.1 Ce face și ce este religia?	53
2.2 Miturile	67
2.3 Sacrul	95
2.4 Ritualurile	98
2.5 Tabuurile	108
2.6 Autoritatea religioasă	114
2.7 Viața de apoi	118
2.8 Identitatea	128
<i>Perspectiva expertului: Vasile Bănescu</i>	136
2.9 Obligațiile morale	140
2.10 Superstiții, agenți supranaturali și conspirații	147
2.10.1 Ce menține schimbarea neschimbată?	167
2.10.2 Perturbații și răspunsuri	172
Capitolul 3 – Epoca neîncrederii	183
3.1 Post-adevăr sau post-încredere?	183
3.2 Paradoxul românesc	191
3.3 Democrația, între salvare și pragmatism	196
<i>Perspectiva expertului: Mihai Maci</i>	214
Capitolul 4 – Dialogul cu suveranismul	219
4.1 Cum să nu vorbim cu un suveranist	219
4.2 Cum să vorbim cu un suveranist?	242
Note și referințe bibliografice	269
Anexa 1	277

Prefață

Luiza, fotograf, face poze „celor aproximativ 1.500.000 de femei singure, divorțate sau văduve din România“. Printre ele, o doamnă se plânge că e „prea înaltă ca să își găsească iubit“, fiind totuși consolată în comentarii de observația corectă ca principiu, nu neapărat ca gramatică: „Bună iubire nu anălțime contează și sufletul contează“. O altă doamnă, pentru care „viața de ciobăniță nu e ușoară“, dar consumarea nedi-gitalizată (adică fără degete) a unui sandviș în pijamale, lângă turma de oi, mai reduce din greutate, e avertizată că „oile și câinii-s prieteni credincioși Oamenii schimbă dragostea în ură Atenție cui încredințezi inima.“ Majoritatea pozelor sunt copleșite de propuneri de socializare mai mult sau mai puțin instituționalizată: „Buna dimineața scumpă domnița Otilia v-a văzut pa postarea telefonului Siam văzut ca sunteți foarte simpatică (...) mie mi-a plăcut foarte mult de dumnsi dacă se poate sa socializam. Amândoi aeu am vârsta de șaizeci de ani Sunt din Buzău ca sa știma". Autorul comentariului este tras de urechi de un altul care îl îndeamnă prompt „învățate sa scri“! Doamnele din imagini atrag și critici din partea altor doamne, indignate că „toate care sunteți singure va puneți pe fesbuc in loc sa va vedeți de treaba“. Dar înainte să râdem cu superioritate de efectele alocării a mai puțin de 3% din buget pentru educație (cel mai scăzut nivel

din Uniunea Europeană și unul redus chiar în comparație cu unele țări africane), să aflăm ce spune Roberto Naeimi, cel mai inteligent om din Europa, despre Nicușor Dan.

Matematicianul Roberto Naeimi, care la un concurs internațional de IQ s-a clasat pe locul 3 în lume și locul 1 în Europa, cu un IQ de 224, a spus: „Nu mă interesează politica, dar cred că nu există politician în lume mai inteligent decât Nicușor Dan! Cu siguranță dacă ar participa la un concurs de IQ s-ar clasa printre cei mai inteligenți oameni din România. Un geniu precum Nicușor Dan se poate ocupa cu ușurință de sarcinile de conducere și ar putea găsi soluții la orice problemă administrativă.” Un elogiu minunat al unuia dintre cei mai inteligenți oameni de pe planetă pentru președintele României, care demonstrează că cel în care românii și-au pus speranțele după dezastruoasa epoca Iohannis și care a reușit să țină hidra rusofilă suveranistă departe de putere este nu doar cea mai bună alegere pe care o puteam face la momentul respectiv, ci probabil cea mai bună alegere a românilor din toate timpurile și una dintre cele mai bune alegeri făcute de cetățenii unei țări democratice din întreaga lume. Mai contează că o simplă căutare pe Google arată că nu există un matematician pe nume Roberto Naeimi? El este însă o persoană reală, care trăiește în București și pare o persoană respectabilă, chiar fără a fi cel mai inteligent om din Europa. Ne putem întreba, așadar, ce caută Roberto Naeimi implicat în lupta politică dintre tabăra binelui, reprezentată de Nicușor Dan, și cea a răului, în frunte cu George Simion și Călin Georgescu.

Nimic, pentru că nu a spus cele de mai sus. Știu, pentru că l-am întrebat, iar dumnealui mi-a răspuns că nu a făcut niciodată vreo afirmație despre Nicușor Dan, nefiind implicat sub nicio formă în politică. Toată cercetarea a durat mai puțin de 5 minute. Și totuși, această postare a fost răspândită intens în august 2025 pe Facebook în anumite cercuri, inclusiv de către multe persoane din lista mea, ajungând în mod repetat pe wall-ul meu. De obicei nu bag în seamă asemenea afirmații nici dacă ar avea vreo legătură cu realitatea, însă partea cu IQ-ul mi-a atras atenția mai ales pentru că am fost întotdeauna un adversar al acestei caricaturizări grosolane a capacității cognitive umane. Încă de la prima citire mai atentă a postării, chiar înainte de orice cercetare, dubiile privind valoarea sa de adevăr dispar. De ce nu e la fel și pentru alții? Ne-am obișnuit cu dezinformări similare privind liderii suveraniști, însă nu ne-am fi așteptat niciodată la așa ceva din partea susținătorilor lui Nicușor Dan, a celor care dau lecții despre dezinformare, fake news, istoria României și a Rusiei, valorile morale autentice, importanța educației, simțul critic și multe altele, în contrast cu suveraniștii rusofili, încuiați, retrograzi (nu în sensul de horoscop), grosolani, violenți, cu mai puține clase decât trenul și fără discernământ în ceea ce privește informarea.

La fel ca în cazul conceptului de IQ, maniheismul moral și politic mi s-a părut întotdeauna suspect: o simplificare nesustenabilă și nejustificată a complexității aproape infinite a realității, care ne ajută să o îndesăm în limitele capacităților noastre mentale, deformând-o însă până la irelevanță. Împărțirea lumii

în buni și răi, care a făcut posibile cele mai mari atrocități din istorie, acoperă însă un adevăr incontestabil: și unii, și ceilalți avem aceeași structură mentală, aceleași necesități fizice și psihologice și, de multe ori, chiar aceleași dorințe. Mark Leonard în *The Age of Unpeace* scrie că filosoful René Girard a transformat studiul imitației într-o formă de artă, susținând că abilitatea oamenilor de a se copia unul pe celălalt este ceea ce ne diferențiază cel mai mult de animale, deoarece ne ajută să învățăm, să dezvoltăm limbaje, religii, identități și culturi, dar și dorințe mimetice. Contrar ideii că dorințele noastre își au originea în preferințe subiective, Girard considera că ele sunt copiate, conștient sau nu, de la alții, pentru că altfel nu am ști ce să dorim. Într-un final, obiectul dorințelor devine secundar în fața mimetismului care, paradoxal sau poate ironic, ne face să fim din ce în ce mai asemănători în această rivalitate pentru obiectul dorinței, prin obsesia pe care o dezvoltăm față de celălalt și care erodează diferențele dintre noi până când această asemănare ajunge să justifice conflictul în sine. Chiar dacă Leonard se referă aici la rivalitatea dintre China și SUA, alimentată de mimetism, observația se aplică foarte bine și oamenilor și ne ajută, poate, să înțelegem fractura care divide societatea românească. Mai departe, Leonard analizează consecințele negative ale conectivității aduse de internet, care „le-a permis aproape tuturor de pe planetă să găsească o comunitate viabilă de oameni care împărtășesc aceleași interese sau obsesii ce dau sens vieților lor. Drept urmare, oricine poate face parte dintr-o *majoritate imaginară*, deoarece se

asociază cu alții care le împărtășesc interesele. Ceea ce este nou în epoca digitală este ușurința și precizia cu care segregarea și auto-segregarea pot avea loc.”¹

Această segregare duce la o ieșire din umbră a ceea ce este reprimat, la o regresie a comportamentului la tipare pe care societatea le făcuse inacceptabile, uneori și ilegale. În epoca post-adevărului/dezinformării, rețelele sociale oferă nu doar posibilitatea exprimării unor opinii diverse, ci și accesul selectiv la o dietă informațională proprie fiecărui grup, pregătită de furnizori care ne livrează doar ceea ce vrem să auzim. Astfel, se creează o cultură a fiecărui grup, bazată pe inputuri informaționale comune și interpretări identice ale acestora, iar apartenența la aceste grupuri devine o parte esențială a identității noastre, chiar dacă, de multe ori, această apartenență este complet arbitrară.

Mai mult, pentru a ne simți mai bine în legătură cu noi înșine, tindem să atribuim trăsături pozitive grupului din care facem parte și să discriminăm persoanele care nu fac parte din el. Segregarea prin conectivitate este astfel completă, iar lumea este manicheist împărțită moral între membrii grupului și ceilalți. Scopul comunicării, politice sau de altă natură, nu mai este de a-i convinge pe ceilalți să își schimbe opinia, remarcă Leonard, ci de a-i identifica pe cei care deja privesc lucrurile la fel și a încadra dezbateră într-un mod care asigură majorității.

Așadar, să arunce prima piatră cel care nu a fost niciodată indus în eroare de AI sau social media! Eu unul nu pot să zic asta, deși nici nu m-am apucat să consolez ciobănițe fără degete pe Facebook. Dar ceea

ce la început poate părea hilar sau cel mult un motiv pentru cei mai corecți politic și gramatical dintre noi să se valideze denotă o vulnerabilitate cognitivă care va fi exploatată din ce în ce mai eficient de algoritmi construiți în prima fază pentru angajament și interacțiune, apoi pentru orientarea alegerilor (comerciale sau politice), și în cele din urmă pentru construcția unei paradigme diferite în funcție de „bulă”. Când un algoritm are ca unic obiectiv angajamentul utilizatorilor, este evident că folosește orice mijloace și resurse pentru a-l atinge, promovând conținut încărcat emoțional (nostalgie, șoc, anxietate etc.), la fel ca media clasică. Realitatea percepută e astfel distorsionată precum clima în condiții de încălzire globală: fenomenele extreme par să se înmulțească și să se acutizeze, schimbând inevitabil modul în care ne raportăm la această realitate.

Vorbind cu oameni din acea zonă politică, ne dăm seama cât de încărcată emoțional este lumea lor, între anxietate permanentă și ură compensatoare, între frustrare insuportabilă și nostalgie pentru ceva ce nu a existat niciodată, între speranța în ajutorul divin și frica de schimbările mereu mai rapide și mai imprevizibile din jurul lor. Creatorii Luizei Măciucă sau ai lui Roberto Naeimi ne captează atenția și o valorifică financiar sau politic. Ei pot face asta doar din cauza modului în care funcționează algoritmi social media, chiar și în condițiile unor capacități generative ale AI încă limitate. Peste doar câțiva ani, când nu vom mai fi capabili să recunoaștem diferența, realitatea nu vă mai fi niciodată „reală” și vom intra cu adevărat în epoca

post-adevărului, în care nu vom mai putea tranzacționa timp contra informație, ci doar atenție contra emoție. Abia atunci asaltul împotriva realității va fi reușit, iar termenul de „dezinformare” nu va mai avea sens, pentru că nu va mai exista propriu-zis o informare. Diviziunile nu apar doar între oameni; realitatea însăși se fragmentează, până la pierderea posibilității de a funcționa ca referință unică, iar inteligența artificială, social media și teoriile conspirației acționează drept catalizatori. „Ce se întâmplă când teoriile conspirației devin moneda politicii, iar mass-media și instituțiile educaționale sunt discreditate, este că cetățenii nu mai au o realitate comună care să servească drept fundal pentru deliberarea democratică.”²

Walter Lippmann aducea împotriva democrației argumentul celebru că lumea a ajuns prea complexă pentru a putea fi înțeleasă de cetățeanul de rând, care astfel nu poate face alegeri raționale în propriul interes, pentru că nu și-l înțelege. Este discutabil și, cu siguranță, nu este vorba doar despre democrație. Complexitatea este însă cuvântul-cheie din această carte, care încearcă să ofere o perspectivă holistică asupra fenomenului numit *suveranist* din România, înțelegându-l nu ca o anomalie politică sau ca o boală socială, ci ca un simptom al unor procese psihologice, sociologice și culturale profunde. Scopul nu este să judecăm sau să etichetăm, ci să înțelegem, pentru că doar prin înțelegere putem găsi soluții reale, sustenabile, care să depășească simplele măsuri de combatere a dezinformării sau de *fact-checking*.